

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Uitgangspunten
totstandkoming programma

Suppletie- programma Kustlijnzorg

Water. Wegen. Werken. Rijkswaterstaat.

Rijkswaterstaat onderhoudt de kust met zand vanuit het suppletieprogramma Kustlijnzorg. We brengen extra zand aan op de zeebodem of op het strand ('zandsuppletie') om de kustlijn op zijn plaats te houden. Ook vullen we zandtekorten in het kustfundament aan. Daarmee blijft Nederland beschermd tegen de zee. In deze factsheet leest u wat de uitgangspunten zijn om suppleties in het programma op te nemen.

De zandige kust beschermt Nederland tegen de zee, maar vervult ook belangrijke functies voor de natuur, de recreatie en de drinkwaterwinning. Het strand en de duinen eroderen doordat wind, golven en stroming zand meenemen. Als we niets doen, verliezen we steeds meer land aan zee. Vanuit het programma Kustlijnzorg brengt Rijkswaterstaat extra zand aan op de kust om de kustlijn op zijn plaats te houden.

Doel korte termijn: onderhouden Basiskustlijn

Op de korte termijn willen we met zandsuppleties de kusterosie tegengaan. We signaleren achteruitgang van de kust aan de hand van onze 'meetlat', de Basiskustlijn (BKL). Deze is gebaseerd op de kustlijn rond 1990, het jaar waarin Rijkswaterstaat begonnen is met deze aanpak van het kustonderhoud. Jaarlijks meten we het zandvolume langs de Nederlandse kust en berekenen we de ligging van de kustlijn. Deze vergelijken we met de BKL. Deze wettelijke norm wordt regelmatig geëvalueerd en herzien, onder meer na kustversterkingen of veranderde inzichten over het natuurlijke kuststelsel.

Doel lange termijn: compenseren van de zandtekorten in het kustfundament

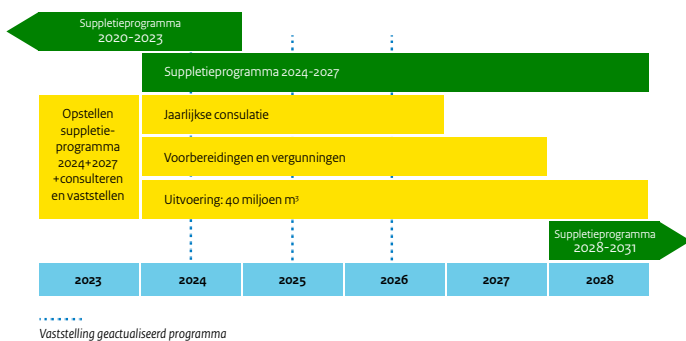
We brengen ook zand aan op de kust om de kustlijn op de lange termijn te kunnen vasthouden. Door extra zand aan te brengen, voorkomen we dat er op den duur zandtekorten ontstaan in het kustfundament van Nederland, bijvoorbeeld als gevolg van zeespiegelstijging. Onder het 'kustfundament' verstaan we de zone tussen -20m NAP en de binnenduinrand.

Zandvolume

Rijkswaterstaat voert het kustonderhoud uit in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, volgens het beleid van 'dynamisch handhaven' van de kustlijn. In de opdracht staat onder andere het volume aan zand genoemd dat Rijkswaterstaat op de kust dient aan te brengen. Momenteel is dat 40 miljoen m³ zand, verdeeld over het vierjarige suppletieprogramma. Ook staat hierin dat de BKL in maximaal 10 procent van de kusttraaien overschreden mag worden. Het benodigde suppletievolume wordt regelmatig getoetst aan de zandbalans van de kust en waar nodig bijgesteld.

Meerjarig suppletieprogramma

Rijkswaterstaat stelt telkens voor vier jaar een suppletieprogramma Kustlijnzorg op, waarin de benodigde zandsuppleties voortschrijdend worden uitgewerkt. De criteria voor het programmeren van suppleties staan beschreven in het 'Uitvoeringskader suppletieprogramma'. Momenteel werken we aan het kustonderhoud vanuit het meerjarige suppletieprogramma voor de jaren 2024-2027. Binnen dit vierjarige programma brengen we in totaal circa 40 miljoen m³ zand aan op de Nederlandse kust; jaarlijks gemiddeld 10 m³ zand.

Figuur 1. Programmering en uitvoering suppletieprogramma (uitvoeringstermijn loopt door t/m 2028)

Het suppletieprogramma wordt elk jaar geactualiseerd op basis van nieuwe metingen en beoordelingen van de kust. Op basis van jaarlijkse hoogtemetingen beoordelen we de positie van de kustlijn ten opzichte van de wettelijk vastgelegde Basiskustlijn (BKL). Zo signaleren we structurele achteruitgang van de kustlijn, mede vanuit onze kennis van het grootschalige kuststelsel en de beschikbare zandvoorraden. Waar nodig voegen we zandsuppleties aan het programma toe, of passen we de geprogrammeerde suppleties aan.

1. Zandsuppleties voor het in stand houden van de Basiskustlijn

Bij het verdelen van het zandvolume in het suppletieprogramma kijken we eerst naar locaties waar zandsuppleties nodig zijn voor het handhaven van de kustlijn. Dit zijn locaties waar we verwachten dat de BKL in de komende jaren wordt overschreden (startdatum van het suppletieprogramma + vijf jaar). We plannen hier suppleties in, tenzij er redenen zijn om hier niet te suppleren, zoals:

- Wanneer we verwachten dat de kustlijn zich op de betreffende locatie de komende jaren zal herstellen, bijvoorbeeld doordat een zandbank lijkt te gaan aanlanden;
- Wanneer we langdurig ruimte willen geven aan natuurlijke dynamiek, in samenspraak met lokale betrokkenen;
- Als suppleren op de betreffende locatie niet efficiënt zou zijn, bijvoorbeeld omdat de overschrijding van de BKL beperkt van omvang is.

Maar als de waterveiligheid in het geding is, plannen we bij een overschrijding van de BKL altijd een zandsuppletie in.

2. Zandsuppleties om zandtekorten in het kustfundament te compenseren

Daarnaast suppleren we ook om regionale zandtekorten op de lange termijn aan te vullen. Daardoor kan het kustfundament meestijgen met de zeespiegelstijging en kunnen we de kustlijn ook in de toekomst blijven handhaven. Bij voorkeur behalen we hiermee op korte termijn ook voordeel, bijvoorbeeld omdat deze meerwaarde oplevert voor de natuur of de recreatie, of omdat we meer kunnen leren over nieuwe suppletietechnieken.

Ontwerpen van een zandsuppletie

Vooroever of strand

In principe voeren we zandsuppleties zoveel mogelijk uit op de ondiepe vooroever ('vooroeversuppletie'). Dit brengt minder kosten, uitstoot en overlast met zich mee dan direct op het strand

suppleren. Vanaf de vooroever kan het zand zich in de maanden daarna verplaatsen naar het strand en doorstuiven naar de duinen.

Voor suppleren op het strand ('strandsuppletie') kiezen we als dit nodig is. Bijvoorbeeld op een kustlocatie waar de waterveiligheid in het geding is of komt, als we niet snel meer zand aanbrengen. Of op plaatsen waar het zand direct op het strand moet worden aangebracht, omdat het zand van de vooroever te snel zou wegspoelen.

Zandsuppleties en ecologie

Zandsuppleties dragen bij aan het in stand houden van de kust, daardoor blijven waardevolle leefgebieden ('habitats') in de duinen behouden. Bij het programmeren en ontwerpen van suppleties proberen we intussen de impact op de natuur zo klein mogelijk te houden. We maken zoveel mogelijk gebruik van de natuurlijke dynamiek om het gesuppleerde zand te verspreiden. Door tot op zekere hoogte dynamiek toe te staan in de kustlijn, houden we het aantal suppleties beperkt. Ook al bij het ontwerpen van suppleties houden we rekening met de ecologie. Voor dynamische duingebieden suppleren we zo laag mogelijk op of voor het strand, omwille van de doorstuiving van zand. Ook gebruiken we suppletiezand dat zoveel mogelijk lijkt op het zand op de locatie.

Consulteren betrokken partijen kustbeheer

Zowel het meerjarige suppletieprogramma als de jaarlijkse actualisaties leggen we ter consultatie voor aan de partijen die betrokken zijn bij het kustbeheer. Dit doen we om de vragen en behoeften van de omgeving in kaart te brengen en waar mogelijk doelen voor het onderhoud van de kust samen te realiseren.

Voorbereiden en uitvoeren

Na vaststelling van het suppletieprogramma starten we met de voorbereiding van een zandsuppletie. We werken het ontwerp verder uit en vragen de benodigde vergunningen aan, bijvoorbeeld voor de zandwinning en het werken op kustlocaties waar regels gelden voor de bescherming van de natuur.

Standaard plannen we suppleties in met een uitvoeringstermijn van twee jaar. Vanwege kostenefficiëntie krijgen gecontracteerde aannemers de vrijheid om hun werkzaamheden uit te voeren binnen deze periode, op basis van de beschikbaarheid van hun materieel. Minimaal zes weken voor de start van de werkzaamheden stelt de aannemer Rijkswaterstaat hiervan op de hoogte. Voor de start van een strandsuppletie bespreken we de planning en de werkzaamheden met de belanghebbenden in de omgeving. In de maanden juli en augustus voeren we principe geen werkzaamheden op het strand uit, om de strandrecreatie tijdens het hoogseizoen niet te verstoren. Ook suppleren we niet in periodes die uitgesloten zijn vanwege het broedseizoen van vogels of het zogseizoen van zeehonden.